

NOTAT

Dato:25.05.2020

Foreløpig plan for prosjektet Kommunesamarbeid i Midt-Finnmark mellom kommunene Porsanger, Nordkapp, Lebesby og Gamvik

NIVI analyse ved Geir Vinsand har på oppdrag fra kommunene Porsanger, Nordkapp, Lebesby og Gamvik utarbeidet en rapport for et strategisk kommunesamarbeid for Midt-Finnmark (NIVI Rapport 2020:1). Dokumentet skisserer en langsiktig modell (5 års perspektiv) for et utvidet og mer strategisk kommunesamarbeid mellom de fire kommunene i Midt-Finnmark. Dokumentet i sin helhet gir en gjennomgang av alternative løsninger for å styrke den kommunale virksomhet i lys av lange avstander og sentrale utfordringer for kommunene. I dokumentet beskrives en overgang fra pragmatisk til langsiktig strategisk samarbeid og det beskrives hvordan kommunene kan gå fram i det videre arbeid.

I dette notatet beskrives hva prosjektgruppa synes er viktig som grunnlag for oppstart av et forsterket kommunesamarbeid mellom våre fire kommuner og hvordan vi skal gå frem nå i startfasen.

Foreliggende NIVI-rapportert er et offentlig kildedokument, hvor innhold og vurderinger står for konsulentens regning.

Bakgrunn og rammer

Utgangspunktet for første søknad til Fylkesmannen i Troms og Finnmark ble følgende prosjektmål framsatt:

1. Gjennomføre **SWOT-analyse** av dagens tjenesteproduksjon innenfor utvalgte tjenesteområder som f.eks. IKT og digitalisering, arkiv, økonomi og styring, innkjøp og anskaffelser, plan- og byggesaker, barnevernsvakt, brann og feiing.
2. Gjennomføre **tjenstedesign prosess** for vertskommunesamarbeid for inntil tre prioriterte områder inkl. økonomiske modeller for oppgjør mellom kommunene.
3. Etablere **felles digital plattform for trygg informasjonsutveksling og faglig samarbeid**.

Bakgrunnen for prosjektsøknaden ble begrunnet i to hovedkonklusjoner som er beskrevet i rapporten Gode Grep for Finnmark (NIVI/Vinsand). I rapporten omtales de mest sårbare kommunenes utfordringer som **systemkrise**, med bakgrunn i to konklusjoner:

- *En voksende ubalanse mellom lovpålagte oppgaver og lokale ressurser.*
- *Kommunene vil ikke kunne svare på nye vedtatte lovpålagte oppgaver og krav til kompetanse og kapasitet uten utvidet interkommunalt samarbeid, kommunesammenslutning eller annen form for avlastning.*
- *Fra minst en fjerdedel av kommunene rapporteres det om grunnleggende svikt i kommunens evne til å ivareta rettssikkerhet og yte likeverdige velferdstjenester til innbyggerne.*
- *Som mulige årsaker til negative samfunnstrender pekes det bl.a. på sentralisering av offentlig utviklingskompetanse og en defensiv næringspolitikk. Kommunenes faglige sårbarhet blir antatt å henge sammen med at kommunene i for stor grad løser sine*

oppgaver alene, uten støtte i et formalisert interkommunalt samarbeid om tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling.

Utfordringene beskrevet ovenfor er dyptgripende, alvorlig og gjenkjennbart i våre fire kommuner i mer eller mindre grad. Dette er også bakgrunnen for at Fylkesmannen gjennom prosjektskjønn 2019 oppfordrer kommunene til å gå sammen i færre og større prosjekter. Det er pekt på tre hovedsatsingsområder:

1. Barn og unge.
2. Digitalisering av kommunale tjenester
3. Interkommunalt samarbeid med vekt på barnevern, planlegging og beredskap.

Flere av de samarbeidspunktene det er en foreløpig enighet om i prosjektgruppa å starte opp med har utgangspunkt i de tre punktene over.

Prosjektet har en **styringsgruppe** bestående av ordførerne i de fire kommunene og en **prosjektgruppe** bestående av rådmenn og kommunedirektører.

Forslag til forsterket samarbeid

Prosjektgruppen anbefaler et videre arbeid med fem prioriterte områder:

1. Samarbeid om IKT-system og digitalisering

De ansatte (5-6 stk) innen IKT- tjenesten i kommunene samles til et møte om kort tid for informasjon om prosjektet og de ambisjonene vi har for samarbeidet. De vil få i oppdrag komme opp med en beskrivelse av nåværende tekniske løsninger og hva som må til for å drive et utstrakt samarbeid som inkludere bruk av felles verktøy, sikkerhet og personvern for lønn/økonomi, teknisk/plan, barnevern, daglig operativ kommunikasjon og større grad av digitalisering av kommunale tjenester. Arbeidsgruppen vil også få i oppgaven å beskrive en felles IKT-funksjon og nødvendig kapasitet og kompetanse ved en felles organisering.

Det må avklares om dagens IT løsninger i de fire kommunene er kompatible for et slikt samarbeid/tjenesteutvikling. Hvis ikke, hva må til? Eventuelle forslag til investeringsløsninger må komme opp.

Det må også avklares i prosjekt- og styringsgruppa hvilken kommune som bør ha vertskommuneansvaret her. IT kompetent personell må det fortsatt finnes i alle kommuneorganisasjoner.

2. Felles økonomifunksjoner

Innenfor dette området kan man se for seg et konkret samarbeid om lønn, personalforvaltning, regnskap, innkjøp, budsjettarbeid og analyse. Et første steg her er å jobbe fram en **felles lønnskjøring** for de fire kommunene. Dette er en avgrenset kritisk oppgave som må sikres en god løsning. Målet er at lønn for de fire kommunene skal samles ett sted og kjøres ut fra en av

kommunene. På samme måte som for IT må personell for lønnskjøring samles for å drøfte hvordan dette kan gjøres. Personell fra IT og lønn må her samarbeide for å avklare løsning. Vertskommune må avklares.

Andre nevnte oppgaver som personalforvaltning, regnskap, innkjøp, budsjettarbeid og analyse krever en nærmere utredning for å starte opp.

3. Etablering av faste kompetansenettverk i Midt-Finnmark

Dette handler om å etablere et faglig nettverk mellom ulike profesjoner innen helse, oppvekst, teknisk og annet i våre fire kommuner. Dette for faglig støtte, kompetansetilegning og - utveksling. Midt-Finnmark regionen kan utgjøre en kompetanse-hub innen de ulike profesjoner og etater med økt fokus på utvikling og ny kunnskap. Vi kan utvikle faglige opplegg og kursing i regionen med eksterne bidragsytere. Vi kan utvikle program for hospitering kommunene i mellom samt tilbud for fagopplæring og studiekompetanse for våre ansatte i kommunene, men også overfor befolkningen generelt. Her kan vi se for oss et tettere samarbeid med Troms og Finnmark fylkeskommune og våre to videregående skoler og fagskole i vår region samt relevante opplæringskontor.

Vi har i dag et godt utviklet samarbeid omkring Midt-Finnmark PPD som omfatter tre (Porsanger, Lebesby og Gamvik) av våre fire kommuner. Et sterkt fagmiljø som i dag har en desentralisert struktur og med ambulerende virksomhet i medlemskommunene. Dette er en modell vi kan bygge videre på i et framtidig kompetansenettverk i Midt-Finnmarkregionen.

• **Barnevernsvakt - organisering av barnevernstjenesten**

Over tid har det vært fokus på barnevernstjenesten som en sårbar tjeneste spesielt i mindre kommuner. Mange kommuner har derfor etablert samarbeid med andre kommuner for å styrke tjenesten og for å gi bedre rettsikkerhet for barn og familier med behov for denne tjenesten. Gamvik og Lebesby har et slikt samarbeid. Vi bør se på om samarbeidet kan utvikles til å gjelde flere kommuner i Midt-Finnmark.

Det er i første omgang behov for å organisere **Barnevernsvakta** som en konkret tjeneste våre kommuner kan etablere samarbeid om. Porsanger kommune har allerede jobbet en del med dette og har meldt å kunne ta et videre oppstartansvar for et utvidet samarbeid her.

Før dette prosjektet var en realitet har Nordkapp kommune etablert et samarbeid om dette mot Hammerfest. Det kan derfor være naturlig at to eller tre av kommunene innleder samarbeid om barnevernsvakt eller andre oppgaver. I slike tilfeller er det viktig at alle kommunene holdes orientert om pågående prosesser.

- **Etablering av et Regionalt plankontor i Midt-Finnmark**

Prosess for vurdering av regionalt plankontor (fase 2) startes opp i etterkant av pågående forsterkning av planfunksjon i Porsanger (fase 1). Porsanger vil om kort tid utlyse to planstillinger (mai). Se nærmere beskrivelse av dette i NIVI-rapportens avsnitt 1.5.

Det er ønskelig å vurdere en helhetlig løsning for sammenhengende funksjoner dvs. inkl. byggesaksforvaltning, kart og oppmåling inn i et regionalt planfaglig samarbeid.

Det må vurderes om vi kan komme i gang med konkret samarbeid om planfaglige/tekniske oppgaver på et tidligere tidspunkt enn når fase 2 i Porsangerprosjektet inntreffer.

Om andre samarbeidspunkter

I innledende møter har det vært diskutert flere samarbeidspunkter. Blant annet har det vært diskutert tjenester inne **brann og beredskap**. Dette er viktige områder vi skal komme tilbake til. Under avsnitt 3.3 i NIVI-rapporten finnes omtalt forslag på flere samarbeidspunkter. Nå er det viktig av vi kommer i gang med konkret samarbeid på noen områder og disse er omtalt ovenfor. Det er viktig at vi ikke gaper over for mye i starten før vi etablerer samarbeid om nye områder.

Vi bør **invitere til innspill på gode samarbeidspunkter** blant fagnettverkene og kommunepolitikere og signalisere en slik prosess om dette høsten 2020. Vi bør i løpet av høsten se på muligheten for å få gjennomført et kommunemøte for alle fire kommunene slik det var planlagt i Honningsvåg nå i slutten av mai.

Det er viktig at et samarbeid mellom våre fire kommuner hviler på et prinsipp om at kommunene er selvstendige enheter med egen politisk styring. Videre så må samarbeidet bety **minst ett vertskommuneansvar på hver av de fire kommunen** for oppgaver vi skal samarbeide om.

Samarbeidet skal ikke bety flytting av arbeidskraft kommunene i mellom, men via digitale løsninger og tett kommunikasjon skal vi **bygge sterkere fagmiljø** innenfor enkelttjenester ved at medarbeidere i de fire kommunen samkjører sin virksomhet. Oppbygging av regionale fagmiljøer kan gjøre det lettere å **rekruttere** og ikke minst **beholde** ledere og annen nøkkelkompetanse. I tillegg kan regionale fagmiljøer styrke kommunenes plan- og samhandlingskompetanse i forhold til den øvrige forvaltning.

Det må utarbeides nøkkeldokument om **prinsipper for kostnadsfordeling** kommunene i mellom. Et strategisk kommunesamarbeid forutsetter inntil 20 % av kommunenes driftsøkonomi og ansatte. Dette punktet er omtalt under avsnitt 3.7 i vedlagte NIVI-rapport. Kostnadsfordeling krever en egen utredning og en tydelig politisk forankring.

Videre må det utarbeides **personalpolitiske retningslinjer** for dette kommunesamarbeidet. Dette må drøftes med de ansattes organisasjoner i alle kommuner og vedtas i de respektive kommunestyre.

Det må også foretas en vurdering av hvordan et forpliktende samarbeid via vertskommunemodell / nettverksmodell mellom våre fire kommuner kan gjennomføres **juridisk jfr kommuneloven**.

Et mer omfattende samarbeid i Midt-Finnmark vil kreve et felles arbeid med prinsipper for kostnadsfordeling, personalpolitiske retningslinjer og aktuelle juridiske tilknytningsformer i lys av nytt regelverk om interkommunalt samarbeid i ny kommunelov. Prosjektgruppen og styringsgruppen vil komme tilbake til dette etter den forestående kommunestyrebehandling av prioriterte satsingsområder og felles intensjonserklæring.

Videre organisering av prosjektet

Det anbefales at vi inviterer med en representant fra fylkesmannen med i prosjektgruppa på fast basis. Prosjektgruppen etableres som arbeidsgruppe med faste møter.

Tillitsvalgte i de fire kommunen holdes informert om prosjektets planer og framdrift gjennom hele prosjektperioden. Prosjektleder tar initiativ til et møte med tillitsvalgte i de fire kommunen for informasjon og utveksling av synspunkter.

Prosjektet har om lag kr. 1.700.000 å rutte med i 2020. Pengene er i sin helhet bevilget over skjønnsmidlene fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark. Det søkes om ny bevilgning i 2021.

Momenter i intensjonsavtale

Den videre saksgang kan innebære at kommunestyrene vedtar en felles intensjonserklæring som konkretiserer felles mål og rammer for gjennomføring, inkludert en første prioritering av oppgaver som skal utredes med sikte på etablering av nye interkommunale løsninger.

En intensjonserklæring kan inneholde felles vedtakspunkter om følgende:

- Kommunene kan vedta at det er ønskelig å utvikle et sterkere interkommunalt samarbeid i Midt-Finnmark med utgangspunkt i de mål og prinsipper som det er pekt på i grunnlagsdokumentet (se avsnitt 4.2 og 4.3 i NIVI-rapporten). I dette ligger at kommunene anser Midt-Finnmark som en hensiktsmessig og prioritert kommuneregion for utvikling av strategisk samarbeid.
- Mobiliseringen kan konkretiseres til et 5-årig prosjekt, som kan deles inn i en oppstartsfasen (2019-2020), en implementerings- og utviklingsfasen (2021-2023) og en evaluerings- og veivalgsfasen (2024). – Per 27. mai 2020 er vi i oppstartsfasen og med

en prosjektmessig avslutning 31. des 2021. En videreføring av prosjektet ut over dette må tas stilling til i løpet av 2021.

- Det iverksettes oppstart av konkret samarbeid innen noen utpekte områder i 2020. Det jobbes videre med utredning av noen prinsipielle spørsmål samt andre foreslåtte tjenesteområder i løpet av 2020, med sikte på videreføring av det strategiske samarbeid på andre prioriterte områder skal iverksettes fra 1.1.2021.
- Kommunestyrene inviteres nå til å fatte prinsippvedtak og en intensjonsavtale om felles løsninger på høyt prioriterte områder, som IKT, lønn, barnevern, kompetansenettverk og regionalt plankontor.